

Průzkum kvality života v Evropě v roce 2016

Úvod

Průzkum kvality života v Evropě (EQLS) je zavedený nástroj pro sledování a analýzu kvality života v EU. Průzkum kvality života v Evropě proběhl v letech 2003, 2007, 2011 a 2016 a dokumentuje životní podmínky a sociální situaci evropských občanů. Zahrnuje subjektivní a objektivní měřítka: postoje a preference i zdroje a zkušenosti. Přístup nadace Eurofound zohledňuje to, že „kvalita života“ je široký pojem a zahrnuje individuální pocit pohody i kvalitu veřejných služeb a kvalitu společnosti. Aktuální zpráva poskytuje přehled několika dimenzí: zkoumá subjektivní pocit pohody, životní standard a aspekty deprivace, sladění pracovního a soukromého života a péče; zdravotní péči, dlouhodobou péči, péči o děti a další veřejné služby. Zabývá se také sociální nejistotou, sociálním vyloučením a sociálním napětím, důvěrou, účastí a komunitním zapojením.

Tato zpráva zahrnuje 28 členských států EU. Využívá data z průzkumu v roce 2016 a informace z předchozích průzkumů, ale i dalších výzkumů, aby vyhodnotila trendy evropských společností. Deset let po globální hospodářské krizi hodnotí sociální pokrok a zaměřuje se na určení zbývajících nebo nově se objevujících výzev.

Politické souvislosti

Politický program na úrovni EU stále více zdůrazňuje důležitost sociální dimenze Evropy v soudržnosti a konvergenci. Průzkum kvality života v Evropě nabízí způsob měření výsledků pokroku, jako jsou pocit pohody a sociální začlenění. Sociální ukazatele používané ke sledování výsledků politiky může podporovat celá řada údajů, zejména pak pokud jde o provádění evropského pilíře sociálních práv. Mnoho aspektů kvality života se určuje na vnitrostátní a lokální úrovni a výsledky průzkumu týkající se rozdílů mezi jednotlivými zeměmi mohou být podnětem pro další analýzu prováděnou členskými státy a také pro vzájemnou výměnu zkušeností. Díky komplexnímu pokrytí celé Evropské unie může průzkum sloužit jako zdroj informací při úvahách o konvergenci a divergenci v Unii.

Klíčová zjištění

- Celkově bylo v oblasti kvality života mezi lety 2011 a 2016 v EU dosaženo pokroku, kdy některé dimenze opět dosáhly úrovně před krizí v roce 2007. Ve srovnání s rokem 2011 došlo k snížení materiálních obtíží a ke zvýšení spokojenosti s životním standardem ve všech příjmových kvartilech. V sedmi zemích jsou však problémy vyjít s penězi stále větší než před krizí v roce 2007. V jedenácti zemích více než polovina obyvatel uvádí, že má problémy vyjít s penězi.
- Rozdíly mezi jednotlivými zeměmi, pokud jde o kvalitu života, zůstávají značné, avšak existují zde jemné rozdíly, které homogenní klastry zemí nedokážou jednoduše zachytit. Přesto je řada nedostatků v některých společnostech výraznější než v jiných.
- V uplynulém desetiletí zůstává spokojenost s životem v EU na relativně vysoké úrovni: v roce 2016 v průměru 7,1 na bodové stupnici od 1 do 10. V letech 2011 až 2016 došlo v některých členských státech, zejména v Maďarsku, Estonsku a Spojeném království, k jejímu zvýšení, zatímco spokojenost se životním standardem nejvíce vzrostla v Maďarsku, Bulharsku, Estonsku a Polsku. V Řecku, Itálii a Španělsku se spokojenost s životem během tohoto období snížila, což je pokračováním klesajícího trendu, který byl zjevný již před hospodářskou krizí.
- Hodnocení kvality veřejných služeb se celkově zvýšilo; v několika zemích, kde dříve bylo hodnocení velmi nízké, se zejména zlepšila spokojenost se zdravotní péčí a péčí o děti. Vnímaná kvalita veřejných služeb se v členských státech stále výrazně liší a lidé ve skupinách s nižšími příjmy uvádějí menší zlepšení v kvalitě služeb.

- V městských oblastech je více lidí znepokojeno kvalitou ovzduší. Pokud jde o místní služby, jedním ze zdůrazňovaných problémů je nedostatečný přístup k recyklačním zařízením, zatímco ve venkovských oblastech některých zemí je problémem přístup k bankovním službám. Ve srovnání s předchozím průzkumem se v průzkumu kvality života v Evropě za rok 2016 menší podíl lidí cítí blízko lidem v oblasti, kde žijí; je to zejména případ venkovských oblastí, kde je tato dimenze důležitá pro sociální začlenění.
- Došlo k obecnému zlepšení u ukazatelů kvality společnosti, včetně klesajícího pocitu vyloučení ze společnosti, vyšší účasti v klubech, organizacích nebo asociacích a vyšší důvěry ve státní instituce. Zejména mladí lidé (18–24 let) zaznamenali nejvyšší nárůst důvěry v jiné lidi, což může potenciálně vypovídat o tom, že nová generace je méně poznamenaná krizí.
- Snížilo se vnímání napětí mezi chudými a bohatými, mezi vedením a zaměstnanci a mezi starými a mladými; na druhou stranu je vykazováno rostoucí napětí mezi různými náboženskými a etnickými skupinami a v menší míře také mezi lidmi různé sexuální orientace.
- U některých ukazatelů přetrvávají rozdíly a je zřejmé, že rostoucí oživení následující po krizi se všech občanů nedotklo stejně. U skupin s nízkými příjmy bylo zlepšení v několika dimenzích omezenější, pokud jde o celkovou kvalitu veřejných služeb, vnímání sociálního vyloučení a ohrožení duševního zdraví (ženy v nejnižším příjmovém kvartilu jsou za poslední desetiletí soustavně více ohrožené). Subjektivní zdravotní stav populace, který se v důsledku krize zhoršil, je však nyní lepší než v roce 2007, a to i u nejnižšího kvartilu příjmů.
- Respondenti vyjadřují nejistotu a pochybnosti. Jedná se mimo jiné o snížení jistoty, pokud jde o schopnost udržet si vlastní bydlení, značné obavy, zda budou mít ve stáří dostatečný příjem, ve dvou třetinách členských států (přičemž 13 % lidí v EU má velké obavy) a v řadě zemí o menší optimismus ohledně budoucnosti vlastních dětí v porovnání s vlastní budoucností.

Politické ukazatele

- Největší zlepšení v kvalitě života bylo zaznamenáno v druhém nejvyšším příjmovém kvartilu, což znamená, že došlo k pozitivnímu vývoji u části střední třídy v EU, a zároveň vede k zamyšlení, jak by bylo možné tento pokrok rozšířit na další skupiny, jak z hlediska individuální kvality života, tak efektivity veřejných služeb.
- Zhoršila se situace dlouhodobě nezaměstnaných; politiky by měly přihlížet k tomu, že se v této skupině zvýšila rizika ohrožující duševní zdraví a že je obzvláště vysoký jejich pocit vyloučení ze společnosti. Při navrhování opatření by bylo vhodné dále prozkoumat složení a měnící se charakteristiku dlouhodobě nezaměstnaných.
- Při řešení problému zadlužení a prodlení s placením by se opatření mohla lépe zacílit, pokud by kromě běžněji zvažovaných spotřebitelských a hypotečních úvěrů zohledňovala také dluhy na nájemném, platbách za služby, telefon a neformální dluhy. Tyto dluhy jsou běžnější u skupin s nižšími příjmy a mohou být známkou rizika předlužení.
- Opatření podporující odolnost by měla zahrnovat zlepšení přístupu ke zdrojům podpory, tj. sociálním sítím i institucím, neboť lidé, kteří mají pocit, že se mohou o někoho opřít, pocítují větší odolnost.
- Politiky zabývající se zhoršující se situací, pokud jde o sladění pracovního a soukromého života, by se měly zaměřit na pracovníky se smlouvou na dobu určitou a pracovníky v dělnických profesích i na lidi s pečovatelskými povinnostmi, zejména pak mladší ženy a ženy středního věku.
- Ve snaze řešit rostoucí potřebu dlouhodobé péče a přispět k udržení a zvyšování celkové zaměstnanosti by politiky měly zahrnovat opatření týkající se neformálních pečovatelských, kteří jsou zaměstnání, i těch, kteří zaměstnání nejsou. Větší pozornost je potřeba věnovat situaci poslední uvedené skupiny, neboť jsou její členové v řadě ohledů znevýhodňováni a mohou narážet na obtíže při hledání nové role poté, co jejich pečovatelské povinnosti skončí.
- Při plánování služeb pro stárnoucí populaci by měla být vypracována kvalitní opatření umožňující řešit nízké hodnocení dlouhodobé péče uživateli takových služeb i lidmi, kteří tyto služby nevyužívají.
- Starší lidé vykazují nižší spokojenost s životem a větší problémy vyjít s penězi v řadě zemí, zejména ve východní Evropě; k tomuto zjištění došly aktuální i předchozí průzkumy, což naznačuje, že je potřeba se zabývat účinností poskytování sociálního zabezpečení.

Další informace

Informace o průzkumu kvality života v Evropě najdete na adrese <https://www.eurofound.europa.eu/eqls2016>.

Zpráva je k dispozici na adrese [eurofound.link/ef1733](https://www.eurofound.europa.eu/link/ef1733).

V případě zájmu o další informace se prosím obraťte na Tadasę Leončikase, vedoucího výzkumu: tle@eurofound.europa.eu.